

VITA MARINA

AANDBLAD GEWIJD AAN ZEE-AQUARISTIEK EN ZEE-BIOLOGIE

Redactie: BOB ENTROP

7e Jaargang no. 5

mei 1957.

PINNOTHERES — erwtenkrabbetje.

In onze liefhebberij komt men vaak tot de aardigste ontdekkingen, Zoals vele avonden, spandeerde ik een uurtje om de inhoud van mijn bak, eens rustig gade te slaan.

De Anjelieren, Sagartia's en Paardeanemonen stonden uit in hun grootste pracht, Blennius speelde een dartel spel op en onder de rotten.

En terwijl mijn blik langs al dit moois gleeed, zag ik op de rand van een grote mossel, iets bewegen, het bleek een krabbetje te zijn.

Dit is niet zo erg bijzonder, er zitten vaak dergelijke kleine krabbetjes in mosseltrossen, doch deze keer was de zaak iets anders, dit krabbetje n.l. leeft niet tussen maar in de mossel, het was het mossel- of erwtenkrabbetje.

Het kleine diertje, (het wordt maar één c.m. groot) is de moeite waard om eens wat dichterbij te bekijken.

Om dit te bereiken, haal ik de mossel uit de grote bak en breng hem in een klein vol glazen bakje over.

Na een poosje opent de mossel zich en komt ons krabbetje weer om een hoekje kijken,

Nu is zij - het is n.l. alleen het wijfje van deze soort, dat in mosselen of andere tweekleppigen leeft (het mannetje leeft als andere krabben tussen wieren en stenen) - veel beter te zien, bijna cirkelvormig van schild, geelbruin gekleurd en met roodachtige vlekken tekening.

Zo ik haar zag, is het de natuurvorser Rumphius (1705) waarschijnlijk ook vergaan. Hij trok daaruit de aardige conclusie, dat dit diertje n.l. als deurwachter diende bij de Pinna, een grote plompe schulproos (!) waarbij als deze openstond, de visjes naarbinnen zwommen, en bij een waarschuwend knee van het krabbetje zich sloot, zodat beide (vrienden) zich tegoed konden doen aan de buit.

Brehm volgt een meer logische gedachtengang, hij noemt dit een "Gegenseitige Freundschaftsbundnis", daar, zo zegt hij verder, het krabbetje bescherming vindt en als tegenprestatie de mossel, of een andere tweekleppige, vrijhoudt van parasieten.

Dit laatste zal de werkelijkheid het meest benaderen. Al met al een diertje wat onze aandacht zeker verdient, en laat zien dat er in onze hobby, steeds weer nieuwe en belangwekkende dingen te beleven zijn.

E.L.Hoog.



SPELEOLOGIE Ein HOEK VAN HOLLAND.

Op 31 Maart j.l. ben ik tezamen met een 4-tal zeeaquariumliefhebbers een bezoek gaan brengen aan de Noorderpier van Xoeek van Holland, Vermoedelijk door de warme winter is de faune daar op het ogenblik bijzonder rijk. Tussen de basaltblokken aan de buitenkant van de pier zijn we intensief gaan zoeken naar de dieren welke we hier konden verwachten,

In tegenstelling tot andere keren zijn we nu zeer diep tussen de stenen gegaan waarbij we bijzonder mooie dingen hebben gevonden, In de eerste plaats was er een overvloed aan purperslakken. De volwassen exemplaren vonden we bij handenvol terwijl ze bezig waren met het afzetten van eieren, Hierbij waren enkele exemplaren met imbricata-structuur, Voorts kropen er enorme hoeveelheden juveniele exemplaren rond, zowel effen gekleurd als bandvarieteiten, Bij deze kleintjes hadden nog zeer velen de imbricata structuur, het was echter opvallend, dat er ook zéér kleine exemplaren waren, b.v. 3 mm welke volledig glad waren en zelfs met de loupe geen ribbel lieten zien, Uit de diepe hollen die we hadden gemaakt tilden we stenen welke letterlijk bedekt waren met paardeanemonen, vrijwel allemaal in fel rode nuances, De platte stenen welke we los maakten leken op grote schalen vol kersen. Tussen deze anemomen zaten grote hoeveelheden zeespinnen en het was geen uitzondering als we op een steen met de afmetingen van een gewone baksteen 20 anemomen en 6-7 zeespinnen vonden, De grootte van de gevonden zeespinnen ligt tussen enkele mm's en 3 cm.

Uit een zeer diep gat hesen we een steen op welke op zichzelf voldoende bleek om een prachtig bakje mee in te richten. Deze steen welke een ruwe pyramide vorm heeft en ca, 15 cm hoog is prijkt nu thuis in een bakje, Bij nauwkeurige inventarisatie bleken er op te groeien: ca. 46 rode anemomen met een voetdoorsnede groter dan 2 cm, een groot aantal kleine anemoontjes, 1 anemoon met dubbele mondopening, gewone zeepokken, gekartelde en kruisridderzeepokken, Een groot aantal nog niet uitgekomen eierkapsels van purperslakken, ca. 20 kleine purperslakjes, meer dan 12 zeespinnen, hydroidpolypen, roodwier kleine mosselen en 2 jeugdige strandkrabben,

Nog nooit heb ik in zo'n korte tijd een dergelijk juweel van een aquarium ingericht, Alles wat ik moest doen was de steen in het water laten zakken!

Een van de belangrijkste vonden was een vrij kleine maar mooi gekleurde dahlia welke onopvallend tussen de anemomen verborgen zat. Ook zagen we hier en daar tussen de anemomen wat kleine anjeliertjes, het is ons echter bekend dat voor anjelieren verder naar het eind van deze pier moet worden gezocht.

Op diepe plekken ontdekten we nog enkele flinke wolhandkrabben, doch deze werden niet meegenomen aangezien niemand van ons het aandurfde deze knapen in het aquarium los te laten.

Ook wil ik de mooie aanspoelselhoek die we vlak bij de pier vonden niet onvermeld laten, We vonden daar een tapijt van goudkammertjes die later door onze blenniuskolonie met veel dankbaarheid werden verslonden.

Tussen de goudkammertjes lagen veel Tere platschelpen waarvan nu een flink aantal in mijn bak leeft. Lang zal dat echter niet duren want mijn Noordzeekrab kraakt er dagelijks enkele voor z'n lunch.

Voorts vonden we nog 2 mooie eendenmossels, zeer waarschijnlijk de Lepas anserifera.

Tenslotte nog een dringend verzoek aan allen die ook een onderzoek in de diepere regionen van deze pier gaan doen. Doet als u klaar bent met Uw werk de stenen welke U niet meeneemt en stenen welke U heeft verwijderd om dieper te komen, weer op de plaats waar U ze vandaan heeft gehaald,

Niet alleen dat U dan voor andere geïnteresseerden de plekken niet verloren laat gaan, maar ook voorkomt men moeilijkheden met Delfland,

3 april 1957.

H.A.van Vlimmeren jr.

DOCUMENTATIE ALS HOBBY.

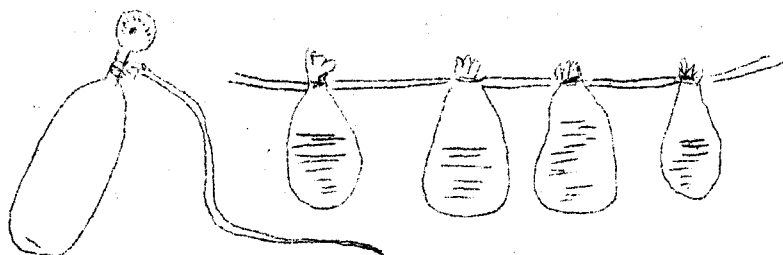
Wist U, dat U een mooie collectie vissen en andere zeedieren kunt verzamelen, zonder dat Uw bak overbevolkt wordt? Hoe dat kan?

Door postzegels te gaan verzamelen. Maar U voelt niets voor postzegels verzamelen? Dat kan voorkomen, maar wij gaan ook alleen die postzegels verzamelen, die een afbeelding van zeedieren geven en daar zijn hele mooie exemplaren bij, Als documentatie geven ze direct al aan in welk deel van de aarde ze voorkomen, terwijl wij bij zo'n zegel een beschrijving kunnen geven van alles wat wij over het bepaalde dieren weten.

Een dergelijke opzet kan een lust voor het oog zijn, terwijl wij door ruil en uitwisseling van wetenswaardigheden een schat van kennis opdoen. Een dergelijke verzameling behoudt ook een reële waarde. Een handig boekje om hierover iets meer te weten te komen is het boekje van Mevr.Heerdt-Kolf "Dieren op postzegels".

Als regel zijn het geen dure exemplaren, terwijl wellicht een nieuwe hobby ongekende perspectieven voor U biedt. Om U enige voorbeelden te noemen. Mozambique gaf in 1951 een serie van 23 vissen op zegels uit. Zo ook Spaans Afrikakolonie in 1954. Zo zijn er nog vele anderen. Een oude postzegelcatalogus helpt U een heel eind op weg en mocht ik U met raad kunnen helpen, dan wil ik dat graag doen, want postzegels verzamelen is al dertig jaar mijn tweede hobby,

O.v. Soldt Sr.



Ervaring met ZUURSTOF

door A.P. Amir.

De eerste minuten deden we niets anders dan wijzen en elkaar aanstoten, terwijl we door de snorkel een opgewonden geloei voortbrachten en zelfs nu ik mij tot taak stel om U in het kort wat van het geziene te vertellen, weet ik nauwelijks, waar te beginnen. Vrijwel tegelijk zagen we een groot aantal blennies, vlak onder het schuimkraagje tussen de stenen stoeien. De diertjes waren van pink tot vingergrootte, zwommen bedrijvig rond, zagen elkaar met een scheel oog aan of lieten zich ineens door een golfje langs de rotshelling spoelen. De montere diertjes hipten van de ene steen naar de andere of namen de wijk in een holletje. Sommige klemden zich stevig met de borstvinnen vast en haptten naar onzichtbare voedseldeeltjes. De meesten lieten ons op lees-afstand, nader en zonder tekenen van ongerustheid.

Het waren subliem mooie visjes. Over de kieuwen en langs de zijden liepen helblauwe streepjes, het onregelmatig geblokte patroon in olijfgroen en bruin was in volmaakte overeenstemming met de omgeving,

Iets dieper staken uit hollen en spleten de kruinen van geweldige anemonen naar buiten. De bossen tentakels zagen er uit als gerafelde jute. Bij aanraking verdwenen ze helemaal, het was onmogelijk om bij de voet te komen. Nog dieper, ongeveer een meter onder ons, stonden dichte bossen fucus-achtige bruinwieren, waar-tussen sierlijk rood wier. Op kale plekken groeide orangerode korst meer violet aan de randen. Ijverige schooltjes stekelbaarsachtige vissen hielden zich bij voorkeur in deze bossen op.

Enkele meters voor ons uit graasde een school zilveren harders, Hun dikke grijze ruggen blonken in de zon. Op practisch elke vierkante meter rotsblok prijken de pikzwarte stekelvarkens der zee: de zee-appels.

In dit lustoord hebben we vijf middagen kunnen zwemmen en telkens waren er nieuwe ontdekkingen.

We hadden de keuze tussen het vlakbij exploreren van een groot deel van de kust of het terdege rondkijken in ons kleine baaitje.

We hebben het laatste maar gedaan. We leerden, dat er schuwe en tamme vissoorten zijn en dat de zwendiepte en het gedrag verandert met de zonnestand. Er waren vissen bont als tropische koraalbewoners, schooltjes donkere visjes die marineblauw fluoresceerden als ze in een lichtbundel terecht kwamen, spinkrabben, grondels, en een menigte dieren van "lagere orden".

Opnieuw zullen wij ons moeten beperken om U de zakelijke gegevens te verstrekken, waar het tenslotte om begonnen is.

De vangsten.

Toen de auto tenslotte volgeladen was met de koffers en kleinigheden, bungelde het volgende aan het koord van de achterbank:

Bun I 4 wasrozen en een kamster in 300 cc water,
Bun II steurkrabben, 4 "stekeltjes", heremietkreeftjes,
Bun III 12 blennies, wat roodwier, slakken in 200 cc water,
Bun IV een dikke grondel en een nog dikkere knorhaan (cottus)

1 losse zak met nat wier en purperrozen,
1 losse zak met wier en zee gras, waarin mosseltjes,
1 zakje met 50 cc water waarin 5 sierlijke marineblauwe visjes.

Alle zakken afgeperst en stevig dicht gebonden, Tussen bun-wand en opgeblazen boterhamzak (reserve) zeewater.

De tocht ging langs de kust naar de Franse Rivièra. In de volgende twee dagen werd niet gevoederd, de dieren doorstonden temperaturen van 31° C gedurende vele uren en 20° C gedurende het grootste gedeelte van de dag. De zuurstof diffundeerde langzaam naar buiten, 's-avonds waren de zakken wat slapper, ze werden dan opnieuw bijgevuld en klaargezet voor de volgende dag. We kwamen met $\pm 1 @ 1$ per dag makkelijk uit.

Natuurlijk ontbrak de pech niet. De zak blennies was niet goed dicht gebonden, wat ons vele doden kostte, van de 4 soorten bleef er één over.

Opmerkelijk was, dat eerst die soorten de geest gaven die dicht onder de oppervlakte en aan de kant waren gevangen, de 5 exemplaren die we uit vrij diep water hadden gevangen overleefden de ramp.

In het hotelletje liet het kamermeisje een scheut zoetwater in de wasbak met "rommel" lopen, weg alle "stekeltjes".

Besluit.

Nog eenmaal wierpen we ons in het blauwe water bij Cap Ferrat (Nice) en het werd een waardige apotheose, al vingen we er niets.

Het aantal vissoorten dat hier rondzwom overtrof alles, dikke steurkrabben vorkten tussen de stenen, wasrozen wuifden in het licht en tenslotte ontdekten we een knaap van een octopus, die toen we hem met een stokje plaagden, purperrood werd en waardig wegschoot.

Paars en bevend, alle zon ten spijt, verlieten we na enkele uren het water.

Onze Sg. meter is gesneuveld, de thermometer geknapt, het schetsboek is leefgebleven, we hebben slechts gekeken en genoten.

De thuisreis (3 dagen) verliep uitstekend. Er werd onderweg niet gevoederd. Alle meegenomen exemplaren zijn levend in Utrecht aangekomen en behoudens de voedselweigerders in leven gebleven.

Conclusies.

Uiteraard betrekking hebbend op Middellandse Zeedieren en vanzelf sprekend betrekking hebbend op enkele waarnemingen aan enkele dieren. We geven ze meer ter overdenking dan om iets te bewijzen, De waarheid van volgende beweringen is zeker aanvechtbaar, wanneer ze als algemeen geldend moeten dienen.

I De temperatuur bij het transport blijkt nauw'elijks een rol te spelen. Mogelijk sterven zeedieren in eerste instantie aan de verminderde zuurstof-capaciteit van water bij hogere temperaturen.

II Van verbranding door zuurstof of abnormale reacties van zeedieren is ons niets gebleken. We hebben er zorgvuldig voor gewaakt, dat er geen overdruk ontstond, het water in de zakken is niet geschud of bewogen.

De telling van kieuwslagen bij blennies gaf het volgende te zien: Bij pas gevangen dieren veranderde het adèmrhythme in de zuurstof-zak niet. Exemplaren die het benauwd hadden knapten snel op. Wanneer de zuurstof na 12-14 uur uit de zakken ontsnapte, traden geen reacties op (1 uur). Ook toen de dieren na onafgebroken verblijf van 3x24 u in zuurstof, uit de zakken in het aquarium plonsden (bruissteen in werking) traden geen reacties op.

III Vier blauwe visjes en de knorhaan hebben na gevangen te zijn niet van de muggelarven en mosseltjes willen eten, ook later in het aquarium weigerden ze alle voedsel (daphnia etc.). De diertjes hadden witte, draadvormige ontlasting. In hoeverre hier sprake is van verhogering of een darmvergiftiging door de zuurstof hebben we niet kunnen uitmaken.

IV Het voedselprobleem, dat bij het vervoer voor vissen na 4 dagen actueel wordt, is nog verre van eenvoudig. De uitkomsten aangaande snellere of minder snelle watervergiftiging door mosselvlees in zuurstofmilieu bleven onzeker.

(wordt vervolgd)

EEN ZEEAQUARIUM IN DE PRAIRIE (3)

door T. Audretsch.

Sommige passen zich aan, aan de veranderde omstandigheden, Dit kost tijd. We zitten hier nu al een jaar in Canada en nog zijn wij niet 100% geacclimatiseerd. Ook zo met Uw bak. Laat Uw bak eens wat troebel zijn, hol niet direct om vers water, Kijk eens een tijd (niet 1 week!) of moeder natuur niet helpt. Wat zijn ervaringen van de B.H. ers in 't Oosten van 't land, die niet zo maar even vers water kunnen halen? Verversen tot nu toe nof niet gedaan met m'n bakken (nu ook een kleine Pacific bak erbij). Alleen als 't verdamp-te met kraan- of sneeuw-water aangevuld. Als U m'n Holland-bak een half jaar geleden had gezien, had U gezegd, gooi de zaak maar weg, dat wordt toch niets. En nu? Helaas kan ik nog geen foto's ervan sturen, anders zou U eens wat zien.

't Darmwier, meegebracht door kennissen van de Westkust, Vancouver-Island, groeit als kool. Deed er een kale steen bij en die begint nu ook al begroeid ermee te raken,

Verder zit er in 't bakje een patella. Hij kruipt al $4\frac{1}{2}$ maand over m'n achterruit.

Heeft iemand zo'n beest ooit een bepaalde periode in z'n bak gehad, langer dan deze? Hij is $+ \frac{3}{4}$ cm lang en eet algen van de ruit. Verder kwamen er 7 prachtige anemonen bij. Juweeltjes.

En nog 18 l. vers zeewater.

Van de zomer hoop ik zelf die kant eens uit te gaan en dan wat mee te nemen!

VARIA MARITIMA

VOOR DE NIEUWE LEDEN VAN DEN HAAG EN OMLIGGENDE GEMEENTEN.

Het verschijnen van Bob Entrop's Handboek voor het Zee-Aquarium heeft Biologia Maritima geen windeieren gelegd. Een flink aantal nieuwe leden hebben wij mogen inschrijven en daaronder ook uit den Haag en omgeving, Daarom willen wij via Vita Marina eens nadrukkelijk de aandacht vestigen op het bestaan van de Haagse Werkgroep. Deze werkgroep bestaat uit zee-aquariumliefhebbers en zee-biologen die 1x per maand bijeenkomen, Op deze avond worden geregeld causerien gehouden over verschillende onderwerpen al of niet toegelicht met film, lantaarnplaatjes of preparaten,

Staat er geen speciale lezing op het programma dan komt eigenlijk iedereen aan het woord door het stellen van vragen, het doen van mededelingen betreffende waarnemingen in het aquarium of uit de vrije natuur, kortom dan wisselt men zeer druk van gedachten en een ieder steekt ook daar meestal veel van op.

Natuurlijk kunt U als zee-aquarianer of zee-bioloog op eigen houtje blijven werken, maar het is toch ook wel prettig om eens in contact te komen met andere gelijkgestemde zielen en van elkanders ervaringen voordeel te plukken.

De Haagse Werkgroep is een echt centrum waar alle belangen-draden en draadjes gebundeld worden.

Nu zouden wij het op prijs stellen indien wij juist de nieuwe leden van den Haag en randgemeenten - en daaronder rekenen wij (zonder kleinerende bedoelingen!!) Wassenaar, Katwijk, Leiden, Gouda, Rotterdam - ook tot aansluiting bij de Haagse Werkgroep konden bewegen. Mocht in genoemde steden het aantal leden zodanig stijgen dat ook daar de start van een werkgroep gerechtvaardigd is, dan is er natuurlijk niets op tegen.

Wilt U eens kennis maken met de Haagse Werkgroep - dus zonder enige verplichting tot aansluiting - wel meldt U ons dat even. Wij zenden U dan een uitnodiging voor de eerstvolgende contactavond (normaal is dit de eerste Maandag van iedere maand), Wie hiervoor dus belangstelling heeft geve-even bericht of een telefoontje, Wij wachten af, maar wilden toch maar zeggen: Tot spoedig ziens!

Maandag 1 Juli a.s. is de eerstvolgende contactavond ten huize Zee-zwaluwstraat 201-203, Scheveningen. Aanvang 8 uur.
Bent U dan ook aanwezig?

ONZE MALACOLOGISCHE WERKGROEP HIELD DE EERSTE RUILBEURS VOOR SCHELLEN.

Zaterdag 18 en Zondag 19 Mei j.l. organiseerde onze Malacologische Werkgroep een schelpenruilbeurs, waarvoor het Ned.Inst.v.Biol.Leer-middelen haar ruimte beschikbaar gesteld had. Het succes van deze beurs was boven verwachting, Ongeveer 80 personen-schelpenverzamelaars en schelpengeïnteresseerden bezochten de beurs, waar al direct na de opening een drukke schelpenruil gepleegd werd. Schelpen van alle hoeken der wereld kwamen ter tafel en menige collectie werd met mooie exemplaren verrijkt.

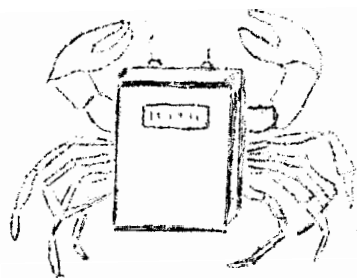
Daar was het de verzamelaars natuurlijk in eerste instantie om begonnen, maar het bestuur hoopte door deze beurs ook meer bekendheid aan onze malacologische werkgroep te geven en haar ledental te vergroten. Beide pogingen zijn bekroond. De pers schreef flinke berichten en deed haar duit in het zakje om de mens meer schelpen-minded te maken al waren voor insiders de persartikeltjes nog wel eens met malacologische enormiteiten doorspekt, Dat nemen wij echter graag op de koop toe, want de prettige herinneringen aan deze beurs maken alle tekortkomingen neer goed.

Ook van de zijde der jeugd bleek nog al wat belangstelling voor schelpen te bestaan en al gauw zocht de jeugd de jeugd weer als partner. Dat nog niet iedereen schelpen op min of meer wetenschappelijke verantwoorde basis verzameld is begrijpelijk. Vele lieden worden geboeid door de schoonheid in vormen en kleuren waaraan vooral de tropische weekdieren zo rijk zijn. Als attractie van deze beurs noemen wij de kleine expositie van Pecten-schelpen een prachtig geslacht met veel vertegenwoordigers over de gehele wereld verspreid.

Het N.I.B.L. stelde twee schelpenpakketten beschikbaar die gratis onder de deelnemers verloot werden.

De schelpenbeurs behoort weer tot de geslaagde evenementen van Biologia Maritima en zal zeker vaker herhaald worden.

De malacologische werkgroep mocht ook weer nieuwe leden boeken.



CARCINUS IN ZIJN BOEKENHOEK

HET STRAND IN KLEUREN door Dr W.P. Postma en
H. Kleijn.

Als no 5 in de serie Meulenhoffs Natuurgidsen is nu bovenstaand deeltje verschenen. Wij kenden dit boekje al als Deense uitgave. Dezelfde mooie kleurenplaten van de Deense uitgave zijn ook voor de hollandse editie gebruikt en door Dr W.P. Postma en H. Kleijn van Hollandse tekst voorzien. De inleiding bespreekt enkele elementaire begrippen van de zee als zoutgehalte, zuurstofgehalte, temperatuur om dan over te gaan op de verschillende milieus en de daarbij behorende dieren.

Het is een mooi boekje dat voor de beginnende strandjutter (en de geïnteresseerde badgast) zeker goede diensten zal bewijzen.

Wanneer dit boekje herdrukken zal beleven zouden onderstaande opmerkingen mogelijk tot een verbetering kunnen bijdragen.

Enkele soorten zijn op de tekening niet herkenbaar b.v. 175 en 176. De vorm van 156 en 190 is niet gelukkig getroffen.

Jammer dat bij de tekeningen of bij de onderschriften geen maten aangegeven worden. Enkele drukfouten zijn Carium i.p.v. Cardium (pg 46), Kauwplant m.z. kauwplaat (pg. 38). De nummering van de figuren is wat systeemloos, terwijl b.v. de a-b-c-nummers vaak niet in de tekst terug te vinden zijn (pg. 54, 33, 28). Fig. 131b is het operculum van de Noordhoren en niet van de Wulk; 131a is geen vorm van de wulk maar zeer waarschijnlijk de var. pelagica. Bij 194a en 197a worden resp. genoemd variëteiten van Nonnetje en Tere Platschelp. Zijn dit Deense variëteiten???

140b in de tekst opgegeven is helemaal niet vermeld. Zonder dat deze onnauwkeurigheden direct de onbruikbaarheid van dit aardige boekje impliceren, zou het na grondige correctie toch aan waarde winnen.

Prijs f 4,95.